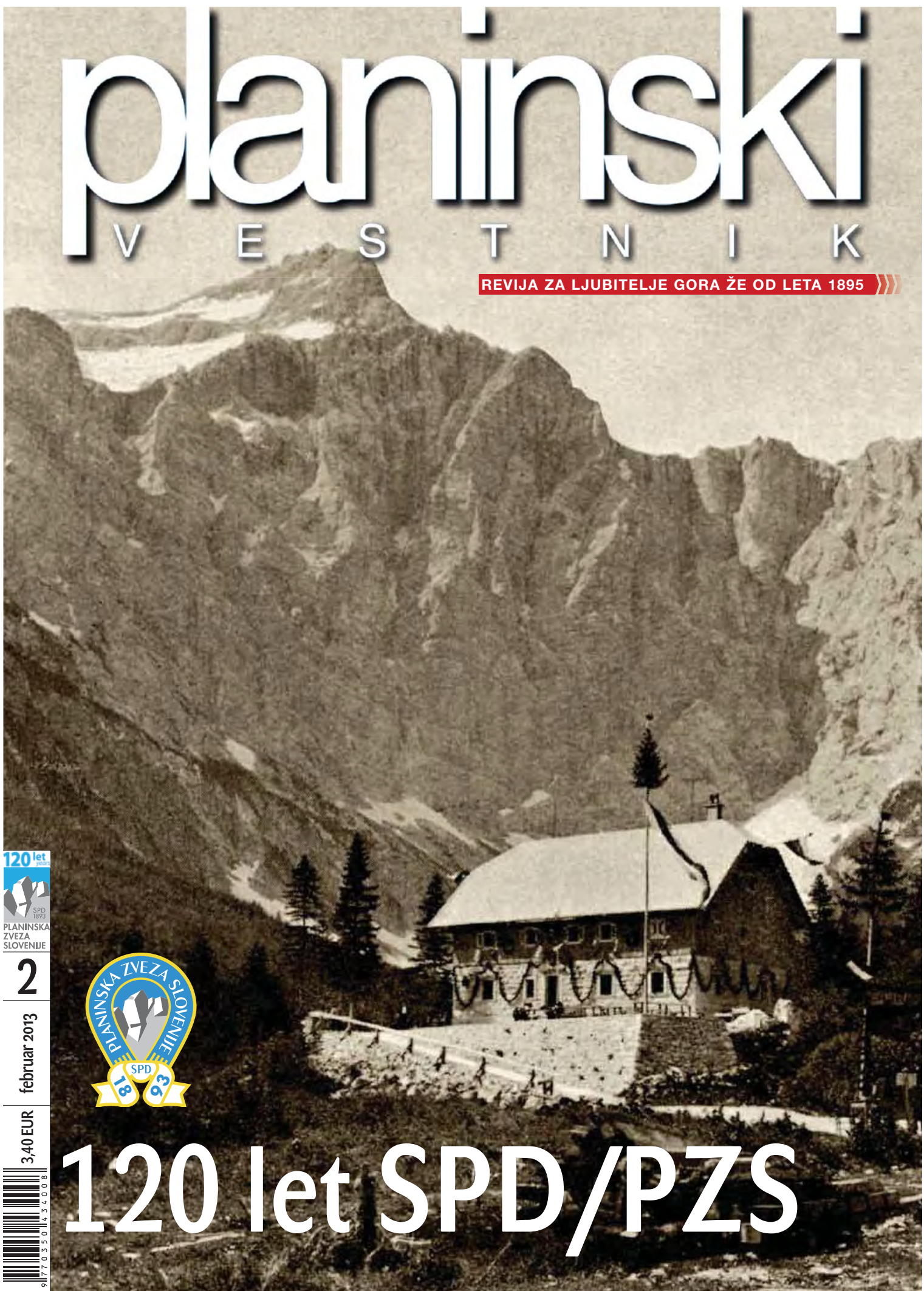

planinski

V E S T N I K

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895 >>>

120 let
SPD
1893
PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

2

februar 2013

3,40 EUR

120 let SPD/PZS

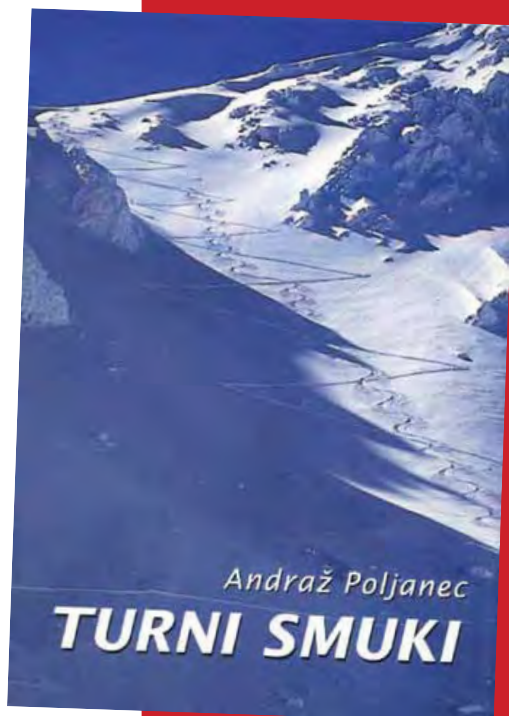
TURNI SMUKI

Vodnik Turni smuki (leto izida 2003) obsega 117 opisov turnih smukov, razporejenih po gorskem svetu vse Slovenije.

Avtor vodnika Andraž Poljanec opozarja na nekaj skritih nevarnosti, ki poleg plazov in poledenelega snega prežijo na zimske obiskovalce gora in se jih je treba še posebej zavedati. Prav tako opozarja, da so nekatere ture bolj, druge manj izpostavljene snežnim plazovom.

Format: 12 x 16 cm

Obseg: 256 strani z barvnimi prilogami

CENA: V času od 15. 02. do 14. 03. 2013 lahko vodnik kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 10,85 €* (redna cena: 21,70 €).

*DDV je obračunan v ceni.
Stroške poštnine plača naročnik.

NAKUP in NAROČILA:

Planinska zveza Slovenije, Planinska trgovina PZS,

- na sedežu: Dvorakova ulica 9, Ljubljana, v času uradnih ur,
- po pošti: p. p. 214, SI-1001 Ljubljana,
- po telefonu: 01 43 45 684 v času uradnih ur,
- faksu: 01 43 45 691,
- brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)
- e-naročila: narocilo@pzs.si ali
- spletne trgovine PZS, <http://www.pzs.si/trgovina.php>.

Uradne ure v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9:
v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure,
petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11. ure).

Slovenski planinski muzej,

- Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana,
- telefon: 08 380 67 30,
- faks: 04 589 10 35,
- e-pošta: info@planinskimuzej.si.

ZVD Zavod za varstvo pri delu d.d.

Redni letni preventivni zdravstveni pregledi za vrhunske in rekreativne športnike

Že veste, da

- slovenska zakonodaja zavezuje vse športnike, ki redno trenirajo in tekmujejo na nacionalnem nivoju, k rednim letnim preventivnim zdravstvenim pregledom,
- stroka omenjene preglede priporoča tudi vsem rekreativnim športnikom in
- so v nekaterih evropskih državah taki pregledi obvezni tudi za nastope na rekreativnih prireditvah.

Zakaj?

Z rednimi preventivnimi zdravstvenimi pregledi v veliki meri preprečimo najhujše, na primer nenadno srčno smrt, hkrati pa zmanjšamo tveganje za nastanek bolezni in poškodb povezanih s športom.

Pravočasno poskrbite za svoje zdravje!

Pri tem vam lahko pomagamo strokovnjaki na ZVD d.d. v Centru za medicino in šport.

Za dodatne informacije oziroma naročilo pokličite 01 585 51 10 ali 041 349 917
ZVD Zavod za varstvo pri delu, d.d., Chengdujska cesta 25, 1260 Ljubljana - Polje, www.zvd.si

Planinstvo kot način življenja

Slovenci smo bili v zgodovini vedno tesno povezani z gorami, saj imamo to srečo, da lahko kot alpski narod živimo v naročju gorskega sveta. Zato je po svoje logično, da z gorami povezujemo tudi nacionalno zavest, saj je Triglav kot naša najvišja gora hkrati simbol slovenstva in slovenske samostojne države. Vrh Triglava je župnik Jakob Aljaž postavil stolp, ki je preživel vse vremenske in vojne ujme, tako da je še danes eden izmed najpomembnejših in visoko prepoznavnih identitet Slovenije. Poleg Triglava, ki je naš državni simbol, imamo po Sloveniji množico krajevnih "Triglavov", ki imajo še posebno velik pomen med prebivalci v njihovem vzhodju, hkrati pa odlično dopolnjujejo hotenja slovenskega planinstva. Naj jih naštejemo le nekaj: Boč, Kum, Gorjanci, Snežnik, Nanos, Šmarna gora, Peca ...

Ena izmed številnih pozitivnih posledic velike navezanosti na gorski svet je, da je planinstvo v različnih izraznih oblikah ena izmed najbolj razširjenih pristočasnih dejavnosti Slovencev. Po raziskavah javnega mnenja se več kot 300.000 državljanov Slovenije ukvarja s planinstvom, kar ga uvršča v sam vrh športnih dejavnosti. Planinstvo pa ni samo rekreacija, ampak je prepletanje gibalnih, naravovarstvenih, kulturnih, turističnih, gospodarskih, raziskovalnih, zaščitno-reševalnih, humanitarnih in drugih aktivnosti. Poleg tega se lahko s planinstvom ukvarjamo tako v gorah kot v dolini, v vseh letnih časih in vseh starostnih skupinah. Če k temu dodamo skozi leta izoblikovane visoke etične norme, ki smo jih zapisali v Častnem kodeksu slovenskih planincev, lahko ugotovimo, da je za marsikoga planinstvo tudi način življenja.

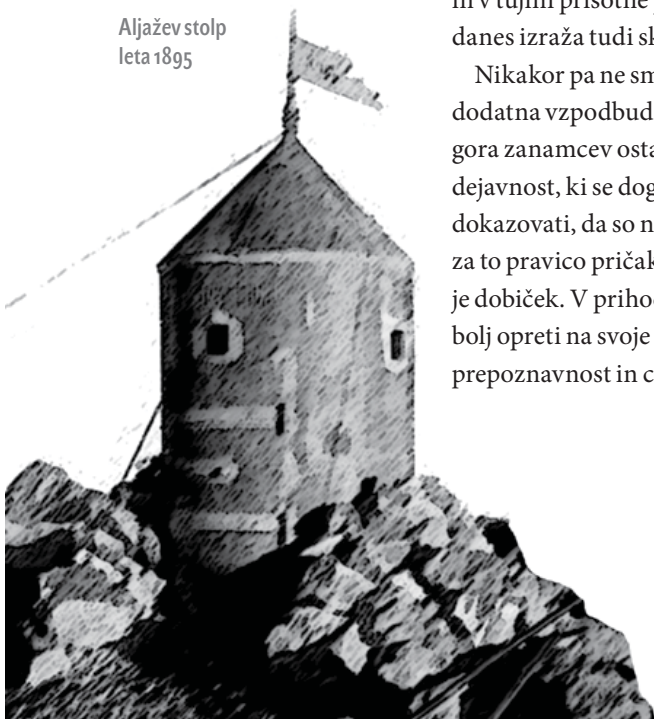
K razširjenosti planinstva je največ pripomogla prav slovenska planinska organizacija, ki letos praznuje visok, 120. jubilej organiziranega delovanja. V tradicijo dolgoletnega dela so vraščeni rezultati vseh generacij planinskih zanesenjakov, ki so zaradi velike ljubezni do gora in zaradi spoštovanja sočloveka v bogat mozaik razvoja planinske organizacije prispevali svoje znanje, izkušnje in ogromno ur prostovoljnega dela. Ja, ravno prostovoljstvo je tista odlika planinske organizacije, ki ima daleč največje zasluge, da delujemo že v četrtem družbenem sistemu, pa smo še vedno med največjimi in vsebinsko najbogatejšimi nevladnimi organizacijami v Sloveniji.

Slovensko planinstvo je bilo ves čas v koraku s časom, vpeti smo v sosedsko alpsko in mednarodno planinsko okolje. Vrednote slovenskega planinstva so s Slovenci v zamejstvu in v tujini prisotne po celem svetu. Domoljubnost, ki je zaznamovala začetke delovanja, danes izraža tudi skrb za našo dediščino v Slovenskem planinskem muzeju.

Nikakor pa ne smemo zaspati na teh lovorikah, ampak morajo biti vsi pretekli uspehi še dodatna vzpodbuda za še aktivnejše sedanje delo. Skrb za varnost v gorah in za ohranitev gora zanamcev ostajata naši ključni nalogi. Planinstvo pa že dolgo ni več edina pristočasna dejavnost, ki se dogaja v gorskem svetu. Tudi državi je potrebno vedno znova in znova dokazovati, da so nameni planinske organizacije izrazito družbeno koristni in da imamo za to pravico pričakovati ugodnejši položaj v primerjavi s tistimi, katerih glavno vodilo je dobiček. V prihodnje se bomo morali za ohranjanje in izboljšanje svojega statusa še bolj opreti na svoje prednosti, kot so prostovoljnost delovanja, bogata tradicija, velika prepoznavnost in celovitost delovanja. Skupaj nam bo zagotovo uspelo!

Bojan Rotovnik, predsednik PZS

Aljažev stolp
leta 1895

Peričnik v ledu
Foto: Jože Kunaver

VOJSKARSKA PLANOTA
28 Vojskarske zaraščene steze
Izhodišče, ki nas zaznamuje
Olga Kolenc

Z NAMI NA POT
32 Zakladi doline zelenega zlata
Spodnja Savinjska dolina
Janja Lipužič

Z NAMI NA POT
45 Najlepši dolini avstrijskih Karavank
Turni smuki v Podnu in Medvedjem dolu/Rutah
Mojca Stritar

ODPRAVA V HIMALAJO
50 Nedokončana zgodba
Slovenska odprava na Janak 2012
Miha Habjan

ZABAVNA ZGODBA
54 Gore so nepredvidljive bolj, kot si mislimo
Na Triglav pred 50 leti
Miha Demšar

Na Triglavskem ledeniku
Foto: dr. Stanko Tominšek

- UVODNIK
- 1 Planinstvo kot način življenja**
Bojan Rotovnik
- 120-letnica SPD/PZS
- 4 "Na noge, rojaki in prijatelji mile domovine naše!"**
Kratek pregled zgodovine SPD/PZS
Peter Mikša
- 120-letnica SPD/PZS
- 10 Način doživljanja gora je danes drugačen**
Pogovor z nekdanjim predsednikom PZS Tomažem Banovcem
Vladimir Habjan
- 120-letnica SPD/PZS
- 13 Gore Slovence združujejo**
Pogovor z nekdanjim predsednikom PZS Andrejem Brvarjem
Vladimir Habjan

- 120-letnica SPD/PZS
- 16 Mozaik naprednega in modernega popotništva**
Spomini na mandat 2001–2010
Franci Ekar
- ZGODOVINA PLANINSTVA
- 17 Planinske izkaznice nekoč**
Legitimacija vsakega člana planinske organizacije
Sandro Pečenko
- IZ STARIH ZAPISKOV
- 20 Velika ljubezen do slovenskih gora**
Božič 1912 na Veliki planini
Drago Paulić
- INTERVJU
- 24 O alpinizmu in še čem**
Pogovor s Klavdijem Mlekužem
Pogovarjal se je Žarko Rovšček

Logarski kot
Foto: Jože Kunaver

DOLOMITI
56 Manj znani dolomitski velikan
Croda dei Toni/
Zwölferkofel, 3094 m
Hinko Rejec

ZAHODNI JULIJCI
59 "Slovenski vrh" nad Reklanico
Cuel Sclaf
Danilo Štor

Vsebine vseh Planinskih vestnikov
od leta 1895 dalje na www.pvkazalo.si

ČAS ZA RAZMISLEK
62 Z roko v roki – ali s figo v žepu?
 Mateja Pate

PLANINSKA ORGANIZACIJA
64 Dva nova podpredsednika
 Skupščina Planinske zveze Slovenije
 Zdenka Mihelič

PLANINSKA ORGANIZACIJA
65 Slavila ekipa Nepredvidljivi
 Državno tekmovanje Mladina in gore za osnovnošolce
 Zdenka Mihelič in Marija Završnik

OBLETNICE
66 Most med planinci Posočja, Benečije in Furlanije
 Dvajset let Planinske družine Benečije
 Zdravko Likar

ALPINIZEM
68 Mladi prevzeli glavno vlogo alpinistične aktivnosti
 Najuspešnejši v alpinizmu in športnem plezanju v letu 2012
 Tina Leskošek

Z NAMI NA POT – OPIS TUR

- 37 Mrzlica in Golava
- 37 Krvavica in Črni vrh
- 39 Gora Oljka
- 39 Tolsti vrh na Dobrovljah
- 41 Sedlo Žleb
- 41 Svačica
- 43 Kozjak ali Ovcji vrh/ Kosiak/Geißberg
- 43 Stol/Hochstuhl

PLEZANJE MED ŠVICO IN ITALIJO
70 SMAR v akciji Piz Badile
 Plezalni teden Slovenske mladinske alpinistične reprezentance
 Nejc Pozvek

VARSTVO NARAVE
73 Življenje pod kamni
 Žuželke vrbnice
 Dušan Klenovšek

- 74 NOVICE IZ VERTIKALE
- 75 NOVICE IZ TUJINE
- 77 LITERATURA
- 78 PLANINSKA ORGANIZACIJA
- 79 TNP
- 79 V SPOMIN

planinski VESTNIK
 REVUJA ZA LJUBITELJE GORA

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:
 Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.
 Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.
 113. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:
 Planinska zveza Slovenije
 Uredništvo Planinskega vestnika
 Dvorakova ulica 9, p. p. 214
 SI-1001 Ljubljana
 T: 01 434 56 87, F: 01 434 56 91
 E: pv@pzs.si
 www.planinskivestnik.com

ODGOVORNI UREDNIK:
 Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:
 Emil Pevec (tehnični urednik),
 mag. Marjan Bradeško, Marta Krejan,
 dr. Andrej Mašera, Zdenka Mihelič,
 dr. Irena Mušič Habjan, dr. Mateja Pate, Dušan Škodič

ZUNANJI SODELAVCI:
 Tina Leskošek, Gorazd Gorišek, Mire Steinbuch,
 Peter Šilak

LEKTORIRANJE:
 Mojca Volkar Trobevšek, Mojca Stritar, Marta Krejan,
 Katarina Marin Hribar, Alenka Rebolj Kotnik

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:
 Schwarz print, d. o. o.

NAKLADA: 7000 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:
 Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Dvorakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu **080 1893 (24 ur na dan)**.

Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d., Ljubljana. Naročnina 34 EUR, 58 EUR za tujino, posamezna številka 3,40 EUR. Članarina PZS za člane A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS in Javna agencija za knjigo RS.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: Triglav z Aljaževim domom. Planinski vestnik 1910, str. 168-169.

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje po gorah po navodilih iz te revije.

"Na noge, rojaki in prijatelji mile domovine naše!"

Kratek pregled zgodovine SPD/PZS

Besedilo: Peter Mikša¹

Konec 19. stoletja so bile poti na naše glavne vrhove že utrjene in zavarovane, po njih so lahko obiskovalci zlagoma hodili, ob poteh pa so bile zgrajene kočice in zavetišča. Na naših tleh so delovala nemška društva DÖAV (Nemško-avstrijsko planinsko društvo oz. Der Deutsche und Österreichische Alpenverein), ÖTC (Avstrijski turistovski klub oz. Österreichischer Touristen Club) ter leta 1893 ustanovljeno Slovensko planinsko društvo (SPD) in njihove podružnice. Prav SPD je razlog tega pisanja, saj je današnja osrednja slovenska planinska organizacija – Planinska zveza Slovenije – njena naslednica in februarja praznuje 120 let delovanja.

Na Slovenskem je že dvajset let pred nastankom SPD, v začetku sedemdesetih let 19. stoletja, prišlo do poskusa ustanovitve planinskega društva, ko so se v Bohinju zbrali "triglavski prijatelji". Če bi Ivanu Žanu in družini takrat uspelo ustanoviti planinsko društvo, bi bili Slovenci med prvimi narodi s takšnim društvom. Prvo nacionalno planinsko društvo nasploh je bil Alpine Club s sedežem v Londonu, ki so ga leta 1857 ustanovili Angleži. Sledili so jim Avstrijci leta 1862 in Italijani ter Švicarji leta 1863. Do leta 1872 je bilo ustanovljeno le še nemško planinsko društvo. Slovenci smo tako morali čakati do devetdesetih let, da je spet dozorela ideja o resnično slovenskem društvu.

"Vzdramimo se," so rekli ...

Leta 1892 so Josip Hauptman, Ivan Korenčan in Anton Škof ustanovili neformalen planinski klub Pipa. Pridružili so se jim še Henrik

Lindtner, Karl Seunig in Bogumil Kajzelj. Dobivali so se v gostilni na Rožniku nad Ljubljano, kamor so se bili člani kluba dolžni povzpeti vsako nedeljo, kadar ni bilo mogoče obiskati katere izmed slovenskih gora. To je bil čas močnega nemškega pritiska na slovenske dežele in Slovence, ki se ga je ob pol mlajšem jubileju leta 1953 takole spominjal Janko Mlakar: "SPD je bilo ustanovljeno, pa ne toliko iz navdušenja za planine, marveč v prvi vrsti kot obramba proti nemškemu navalu. Nemški turist, ki je bil namenjen v triglavsko pogorje, je navadno izstopil

Nekateri glavni funkcionarji SPD okrog leta 1898. V drugi vrsti z leve Anton Mikuš, urednik Planinskega vestnika in prvi tajnik SPD, Ivan Ogorevc, trgovec in podpornik SPD, Miha Verovšek, piparski pripravnik in tajnik SPD, Josip Hauptman, nadpipar in glavni tajnik SPD, prof. Ivan Macher, prirodoslovec in odbornik pri znanstvenem delu SPD. V prvi vrsti z leve Jan Polivka, vojaški uradnik in aranžer prvega planinskega plesa, Slavik, vojaški zdravnik in dejaven član SPD, dr. Vladimir Foerster, blagajnik SPD, zveza med Slovenci in Čehi, Henrik Lindtner, pipar, revizor in odbornik SPD, prof. Fran Orožen, prvi predsednik SPD in najbolj dejaven član pri znanstvenem delu SPD. (Slovenski planinski muzej)

¹ Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Planinski veljaki SPD na prelomu stoletja (Slovenski planinski muzej)

na Dovjem, ko je sprevodnik zaklical 'Langenfeld, aussteigen!' (Dovje, izstopite!) Pri Šmercu je bil nemško postrežen. Če je najel vodnika, je bil lahko o njem prepričan, da je rojen Nemeč. Govoril je namreč pristno nemško koroško narečje. Hodil je po nemškem 'Alpenvereinwegu', tu in tam je videl na kaki skali zapisano z velikimi črkami DuÖAV, prenočil v nemški koči, zapisal se vrh Triglava v nemško knjigo. Ko se je vrnil s ture, je na postaji zopet vstopil, ko ga je sprevodnik opomnil 'Einsteigen!' (Vstopite) Tako se je tujec počutil v naših planinah kakor doma, mi pa smo se čutili tujce na domačih tleh. SPD je imela že pri ustanovitvi namen osvoboditi naše planine, dasi tega ni bilo v pravilih ..."

Hauptman, Škof in Korenčan so se 23. julija leta 1892 odpravili na izlet na Stol, ki je postal zgodovinskega pomena. Po domoljubni debati so prišli do sklepa: "Kako, da je po vseh slovenskih hribih, kamorkoli pelje pot, videti le tuje delo? Tuja roka zaznamuje pota, postavlja koče in napravlja na naših slovenskih tleh le nemške napise in kažipote. Komu? Večinoma le nemškim hribolazcem! Vzdravimo se," so rekli, si podali roke in sklenili ne prej odnehati, dokler se ne ustanovi SPD.

Med krogom znancev so začeli širiti misel, zasnovano na Stolu, in piparska družčina je 15. oktobra 1892 zbrala somišljenike na pripravljalnem sestanku za ustanovitev Slovenskega planinskega društva v gostilni Pri

Zajcu (danes Mrak na Rimski cesti) v Ljubljani. 13. novembra 1892 se je sestel še začasni odbor, temu je sledila priprava društvenih pravil, ki so bila potrjena 10. januarja 1893. Tako je bilo vse pripravljeno za zaključno dejanje ustanovitve tako zelenega Slovenskega planinskega društva.

Ustanovni občni zbor je potekal 27. februarja 1893 v vrtnem salonu pri Maliču v Knašljevem prehodu v Ljubljani – danes na tem mestu stoji trgovska hiša Nama – kjer so za mandat petih let izvolili odbor. V njem so naslednje naloge zasedli: Fran Orožen – načelnik, Josip Furlan – namestnik načelnika, Anton Mikuš – tajnik, Josip Hauptman – namestnik tajnika, Ivan Soklič – blagajnik, Franc Tavčar – namestnik blagajnika, Franc Triller – gospodar, Ivan Hrasky in Ljudevit Wölfing – odbornika.

Začetki delovanja in nastajanje podružnic

V času, ko je bilo ustanovljeno SPD, ni bilo v Ljubljani toliko različnih športnih in drugih društev kakor danes. Nekaj pevskih društev, pa Sokolsko in Kolesarsko društvo. Za SPD, ki je prineslo novo idejo planinstva, je bilo dovolj prostora. Ideje SPD so se kmalu prijelo, članstvo je naraščalo in že v prvem letu delovanja so ustanovili dve podružnici: Kamniško 19. julija, Savinjsko v Mozirju pa 28. avgusta. Ljubljansko društvo je postalo Osrednje društvo, njegov odbor pa Osrednji odbor. Ob koncu leta je imelo

225 članov, od tega 157 v Ljubljani, 28 v Kamniku in 40 v Savinjski dolini. Že leto po ustanovitvi jim je uspelo zgraditi prvi dve planinski zavetišči, Orožnovo kočo, poimenovano po načelniku društva, ki se je nahajala na planini Lisec pod vrhom Črne prsti, in Kocbekovo kočo pod Ojstrico.

Sledile so ustanovitve številnih drugih podružnic, leta 1895 je bila ustanovljena podružnica SPD v Radovljici, leto zatem Soška podružnica v Tolminu in leta 1897 češka podružnica v Pragi, potem Ziljsko-koroške, Ajdovsko-vipavske, podružnice v Idriji, Trstu, Pazinu v hrvaški Istri, Gorici itn. Samo v prvih desetih letih je bilo ustanovljenih 13 podružnic SPD, zgrajenih 18 koč, število članov pa se je z 225 v prvem letu povečalo na 1798. V prvem desetletju dela SPD je članstvo vsako leto zraslo povprečno za 20 %. Leta 1895 je SPD začelo izdajati mesečnik Planinski vestnik "kot pripomoček, s katerimi dosega društvo svoj namen, da prireja in objavlja predavanja o vseh strokah turistik ter izdaja, pospešuje in podpira zanimive planinske spise in slike". Orožnovo načelništvo je trajalo do leta 1908, ko ga je zamenjal Fran Tominšek.

Boj za gore med Slovenci in Nemci

SPD so ustanovili v tistih letih, ko je tudi slovensko narodno gibanje začelo dobivati močnejše oblike. Slovenci so v razvijanju SPD videli izraz narodne volje, da dobijo domače gore slovenski značaj in to z lastnimi planinskimi

Odborniki SPD na Uršlji gori, 30. avgusta 1936 (Slovenski planinski muzej)

kočami, domovi, potmi, kažipoti in seveda slovenskimi ljudmi.

Nemcem pa so slovenske kočje in poti postali glavna spotika v Julijskih in Savinjskih Alpah. Po njihovem mnenju je SPD postavljalo kočje tam, kjer je potreba obiskovalcem gora že zadostilo Nemško in avstrijsko planinsko društvo. Zato so se v časopisju spustili v pravi boj s SPD. Namen nemških obrekovalnih člankov sta bila hujskanje širših nemških krogov proti SPD in smešenje njegovega delovanja. Želeli so izpodkopati ugled, ki si ga je že pridobilo v kratkem času. Slovenski nasprotniki so povsod podarjali, da Slovenci še niso kulturen narod, da druge posnemajo in da so vrh tega še zlobni, saj hočejo zatreti sledi nemške kulture. Od nemškega tožarjenja in rovarjenja je bilo zlasti ogroženo triglavsko območje, kamor je SPD usmerilo svoje sile. *"Triglav je naš biser, čuvajmo ga torej kot drag zaklad slovenskega ponosa,"* so zapisali v Planinskem vestniku.

Jakob Aljaž in nakup Triglava

V času (časopisnih) bojev med SPD in DÖAV oz. njegovimi sekcijami se je

vzporedno pisala še ena zgodba boja za naše gore, sicer tesno povezana z delovanjem SPD, a dosti pomembnejša. Leta 1889 je službovanje na Dovjem prevzel župnik Jakob Aljaž. Kot ljubitelj gora je leta 1895 prisostvoval kot ustanovni član formiranju podružnice SPD v Radovljici, nato pa je bil izvoljen še za namestnika načelnika podružnice. Njegove simpatije do Triglava so po tem imenovanju prišle do polnega izraza, čeprav delovanje SPD sprva ni bilo usmerjeno h končni odsojivosti Triglava iz nemških rok.

Aljaž je leta 1895 za en goldinar kupil 16 m² zemljišča na vrhu Triglava od občin Dovje in Mojstrana in tam dal postaviti stolp. Še istega leta je postavil Aljaževo kočjo v Vratih, odkupil pa je še zemljišče na Kredarici. Tik pod vrhom Triglava je dal izkopati v skalo jamo, t. i. Staničevo zavetišče, da bi se vanj zatekli planinci ob neurju. Na Aljaževem zemljišču na Kredarici je SPD leta 1896 postavilo skromno kočjo, ki pa je bila v letih 1909/1910 razširjena ter preimenovana v Triglavski dom. Triglavsko pogorje je bilo markirano – to je slovensko!

Obdobje med obema vojnama

Po koncu prve velike vojne in vstopom Slovenije v državo SHS je bilo slovensko etnično ozemlje vključeno v nove politične okvirje. Rapalska pogodba in koroški plebiscit sta mladi državi odvzela precejšen del narodnostnega ozemlja. Koroška, Posočje, Primorska in Notranjska so bili spričo višjih interesov velesil in sklepanja skrivnih kupčij izgubljeni za vrsto let, Koroška in Trst za vedno. Nova meja z Italijo je potekala po vrhu Triglava, tako da so ostali Trenta, južna stran Jalovca, Mojstrovke, Prisojnika, Razorja, Mangart, Kanin, Krn, Bavški Grintavec, južna stran Spodnjih Bohinjskih gora/Peči in severna stran Karavank zunaj naših meja.

Po koncu vojne je SPD izgubilo skoraj polovico podružnic. Koče, veliko jih je bilo uničenih, nekaj tudi zaradi nove meje izgubljenih, so dobile nova imena. Tako je npr. Deschmannova kočja postala Staničeva,

Predsedniki slovenske planinske organizacije od ustanovitve do danes

Vossova Erjavčeva; Valvasorjeva, Zoisova in Piskernikova pa so imena obdržale. SPD je odkupilo in tako prevzelo v last vse nemške koč, tudi tiste od ÖTC.

V obdobju med obema vojnoma so v SPD uvedli gospodarsko-finančni, gradbeni, markacijski, reševalno-vodniški, zimsko-alpinistični, literarno-znanstveni in fotoamaterski oddelek, ki so jim v naslednjih letih dodali še propagandni, plezalni, mladinski in akademski odsek. Gradbeni odsek je pripravil gradbeni načrt na zemljiščih v lasti SPD. Lotili so se predelav in dozidav več koč, zgradili so tudi vrsto novih koč, ki so bile namenjene predvsem spodbujanju zimskega planinstva in smučarskega športa. Tako so postavili koč na Planini na Kraju pod Bogatinom, koč v Krnici pod Prisojnikom in na Lubniku ter Trillerjevo koč v Logarski dolini, Kočo na Smrekovcu, Seniorjev dom na Pohorju, Kočo na Mrzlici, na Lisci in druge. Planinska dejavnost je bila v času pred drugo svetovno vojno v razcvetu, saj je v slovenskih gorah delovalo kar 69 postojank. Leta 1931 se je v SPD končalo obdobje načelovanja Frana Tominška, ki ga je zamenjal Jože Pretnar in vodil planinsko organizacijo do konca druge svetovne vojne.

SPD se je v času nove kraljevine uspešno povezovalo tako v državna – jugoslovanska – kot tudi mednarodna združenja. Leta 1926 je dalo pobudo za ustanovitev Združenja planinskih društev Kraljevine Jugoslavije, krovne organizacije vseh planinskih društev v državi. Že leto prej se je vključilo v Združenje slovanskih planinskih društev, v katero so bila včlanjena društva iz Bolgarije, Češkoslovaške, Poljske in Jugoslavije. Priznanje za dobro delovanje SPD je bil tudi leta 1939 dobljeni stalni sedež v Izvršnem komiteju Mednarodnega združenja planinskih organizacij (*Union International des Associations d'Alpinisme*, v nadaljevanju UIAA), sicer ustanovljene leta 1932 v Chamonixu v Franciji.

Odbor SPD pred drugo svetovno vojno. Spredaj z leve stoji načelnik dr. Josip Pretnar, sedi dr. Fran Tominšek. (Slovenski planinski muzej)

Odrezani od gora – druga svetovna vojna in planinstvo

Fašistična in nacistična okupacija sta SPD in podružnice odrezali od gora. SPD je bilo omejeno zgolj na ozemlje Ljubljanske pokrajine. Če so vsaj v začetku Italijani še dopuščali delno planinsko aktivnost, pa je nemški okupator na svojih zasedenih delih takoj zatrl vse podružnice SPD, vse planinske domove, koč in zavetišča pa izročil nemškemu Alpenvereinu. Kljub težkim razmeram se je planinski odbor v Ljubljani odločil, da v danih razmerah in možnostih delovanja planinske organizacije nadaljuje. Tudi Planinski vestnik je v sicer zelo skrčenem obsegu izhajal še naprej in bil tako edina vez SPD z njegovimi člani.

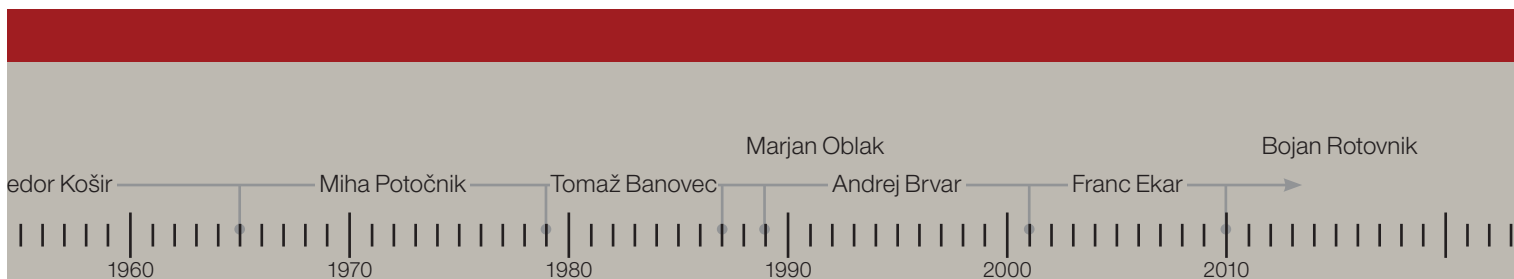
Nastanek Planinske zveze Slovenije

Po koncu vojne je planinstvo iskalo nove oblike, s katerimi naj bi se

razvilo v množično športno panogo. Planinstvo je bilo najprej po vojni organizirano v sklopu Fizkulturenega odbora Slovenije (FOS) in nato pod okriljem Odbora za planinstvo in alpinistiko Fizkulturene zveze Slovenije (FZS). Že leta 1946 je bilo v Ljubljani ustanovljeno Planinsko društvo Slovenije (PDS). Še predvojnega predsednika SPD Josipa Pretnarja je takrat nasledil France Avčin, njega pa še isto leto Vlasto Kopač.

Iskanje najprimernejše organizacijske oblike planinstva je trajalo še dve leti, dokler ni bila 6. junija 1948 v Ljubljani ustanovljena Planinska zveza Slovenije (PZS) kot zveza planinskih društev. Njen predsednik je postal Fedor Košir. Sprejeta so bila pravila planinskih društev, pravilnik o poslovanju PZS, gorske reševalne službe in alpinističnih odsekov.

Članstvo planinske organizacije, ki se je v 30. letih 20. stoletja gibalo med 7.700 in 11.241 člani, je začelo po vojni močno naraščati. Z 8.235 članov leta 1946 je bilo že leta 1949 v 43 planinskih društvih povezanih 33.947 članov. Alpinistični odseki so v tem času šteli 570 članov. Do konca leta

Upravni odbor PZS ob 60-letnici slovenskega planinstva 1953; z leve: Uroš Župančič, član, Rado Lavrič, upravni sekretar, Živojin Prosenc, načelnik propagandne komisije, Anton Urbanc, načelnik Planinske založbe, Fedor Košir, predsednik, Milan Zinauer, načelnik disciplinskega odseka, Albin Torelli, član, Miha Potočnik, namestnik načelnika komisije za GRS pri PZS, Tone Bučer, podpredsednik PZS in načelnik komisije za alpinizem, Mirko Fettich, sekretar PZS, Anton Blažej, načelnik markacijske komisije. (Slovenski planinski muzej)

1950 se je število članstva v 59 društvih povečalo na 57.741, a je v naslednjih letih malo upadlo. Brez dvoma lahko trdimo, da je takrat planinstvo postalo eden najbolj množičnih športov na Slovenskem. Priljubljenost planinstva in alpinizma se je povečevala predvsem med delavskim slojem, in ker je število članov posameznih društev doseglo tako visoko številko, je prišlo do ustanavljanja novih društev v večjih industrijskih obratih. Po takšnem ključu so nastala posebna društva Litostroj, Železničar, Poštar, Iskra, PTT, TAM, Usnjarna Šoštanj, Tiskarna ljudske pravice itd. PZS je delovanju svojih društev prepuščala vedno več samostojnosti in skrbela le za izvajanje sklepov posamezne skupščine, medtem ko naj bi društva avtonomno skrbela za svoje delovanje.

Dvig članstva je zaznamovalo zlasti včlanjevanje mladih, kar je PZS leta 1956 vodilo v vzpostavitev posebne Mladinske komisije (MK PZS), ki je vodila organizacijo dela z mladimi v planinskih društvih, izobraževala kadre ter skušala mladino spodbujati preko različnih akcij in tekmovanj.

S povečanjem priljubljenosti planinske in alpinistične dejavnosti je raslo tudi število koč. Za namene njihovega vzdrževanja je bil leta 1956 ustanovljen Sklad za pomoč visokogorskim postojankam (PVP). Poskrbel je za oskrbovanje tistih postojank, ki so bile zaradi nadmorske višine, vremenskih pogojev ali težje dostopnosti nesposobne skrbeti za lastno vzdrževanje, a so bile velikega

pomena za planinstvo. To so bile predvsem visokogorske postojanke.

Na kulturnem in propagandnem področju je leta 1951 kot podpora propagandni dejavnosti nastala Planinska založba. Njena prva izdaja leta 1952 je bil zemljevid Julijskih Alp v merilu 1 : 75.000, ki so jo pripravili Valter Bohinec, France Planina, Cene Malovrh in Janez Planina, narisal pa Vlasto Kopač.

V začetku petdesetih se je pojavila najprej ideja in nato leta 1953 tudi nova zvrst planinskih poti – transverzal (prvotno magistral), vezne in krožne poti. Pri tem ni šlo za gradnjo novih poti, temveč za namensko povezavo že obstoječih markiranih poti v neko spoznavno celoto. Mariborski planinski delavec Ivan Šumljak je predlagal, naj bi prva taka pot povezala celotno slovensko ozemlje z namenom, da pohodnik spozna svojo domovino. "Kaj, če bi vse te kraje zvezali z eno samo markirano potjo, ki bi šla kar dalje, preko vsega slovenskega ozemlja, zopet nazaj do Maribora!"

Vodstvo PZS se je skoraj vsa petdeseta leta ukvarjalo z lastno prostorsko stisko. Stanje se je leta 1958, ko je sedež PZS na Likozarjevi ulici v Ljubljani opustošil požar, le še poslabšalo. Prostori so bili za tri leta omejeni le na dve sobi. Dom slovenskih planincev Zlatorog je tako leta 1966 postala stavba na Dvoržakovi ulici 9 v Ljubljani, v kateri je PZS gostovala od leta 1961 in kjer domuje še danes.

PZS je postajala množična organizacija, za slovenski prostor prav

nepredstavljivih razsežnosti. Članstvo se je v šestdesetih in sedemdesetih letih močno večalo, prav tako število koč, domov in bivačkov. Do konca desetletja jih je PZS imela pod svojim okriljem že 173. In število obiskov omenjenih objektov se je stalno povečevalo. K temu je pripomogel razvoj infrastrukture, zlasti cest in žižnic. S cestami, ki so bile speljane do skoraj dveh tretjin koč, pa so se izhodišča pohodov izrazito premaknila bližje k vrhovom. Takratni predsednik Miha Potočnik je o tem zapisal: "Vzpodbude za obiskovanje gorskega sveta so se pri nas močno spremenile in razširile in zajele v 60. letih široke množice ljudi. Dostopnost gorskega sveta je večja tudi zaradi motorizacije. Planinstvo je razen tega tudi družinski šport in povezovalac prijateljskih družb /.../ Danes imamo 114 društev in po stanju 31. decembra 1977 že 92.414 članov..."

V tem času je bilo usposobljenih kar 330 planinskih in 42 gorskih vodnikov. Varovanje narave je nadziralo 550 gorskih stražarjev in 66 inštruktorjev varstva narave. V mladinskih odsekih je delovalo 910 mladinskih vodnikov in mentorjev ter 11 inštruktorjev, v sklopu Mladinske komisije PZS pa so od leta 1976 potekali tabori za mlade planince.

V sedemdesetih letih je bilo vzgojno in izobraževalno delo že tako razvejano, da je PZS ustanovila posebno Komisijo za vzgojo in izobraževanje (KVIZ), z namenom koordinacije izobraževalnega dela kadrovske komisij PZS (mladinske, alpinistične,

odbora za planinske vodnike, odbora za orientacijo itd).

Praksa dolgoletnega kontinuiranega vodenja slovenske planinske organizacije, ki je bila značilna tako za SPD kot PZS, se je v osemdesetih prekinila. V tem obdobju se je na čelu PZS zamenjalo kar nekaj predsednikov. Dolgoletnega predsednika Miho Potočnika je konec sedemdesetih zamenjal Tomaž Banovec, ki sta mu sledila Marjan Oblak in Andrej Brvar.

Leta 1980 je zveza povezovala kar 165 planinskih društev, članstvo je prvič presegllo številko 100.000 organiziranih planincev v Sloveniji. Istega leta je slovenske gore obiskalo 1.540.686 gostov, od tega 35.723 tujcev. Članstvo je tik pred osamosvojitvijo Slovenije obsegalo več kot 5 % slovenskega prebivalstva oz. 114.207 registriranih planincev. Število društev je naraslo na 178.

Po osamosvojitvi

Že dobre tri mesece po slovenski osamosvojitvi je bila PZS kot samostojna članica sprejeta v UIAA, v

Predsedstvo PZS (od januarja 2013): z leve podpredsednik PZS Miro Eržen, predsednik PZS Bojan Rotovnik, podpredsedniki PZS Slavica Tovšak, Tone Jesenko in Borut Peršolja. Foto: Zdenka Mihelič

Mednarodno komisijo za reševanje v gorah (IKAR), Združenje gorskih vodnikov ter še v nekatere sorodne organizacije. Slovenija je dodatno sodelovala pri pripravah na ustanovitev delovne skupnosti Združenja planinskih organizacij alpskega loka (*Club Arc Alpin*).

Po osamosvojitvi sta bila na nove temelje postavljena vzgoja in izobraževanje prostovoljnih vodnikov PZS. Odgovornost vodnikov in organizacije je narekovala zaostritev in formalizacijo pogojev, kar je terjalo poenotenje programa izobraževanja prostovoljnih vodnikov in sprejem Pravil o enotni kategorizaciji vodnikov PZS leta 1992. Po kategorizaciji so prostovoljni planinski vodniki PZS razvrščeni v 12 kategorij, ki se ločijo glede na kopne, snežne in ledeniške razmere ter turno smučanje.

Osamosvojitve je slovenskim planincem prinesla ponovno dostopnost nekaterih območij v Sloveniji, ki so bila v času prejšnje države zaprta. Tako je bila že leta 1990 markirana pot na območju Kočevske Reke, leta 1992 pa več poti na območju Gotenice, kjer so bila v času socializma zgrajena skrivna zaklonišča za varovanje državnega vrha med morebitnim napadom z atomskim orožjem. Južno od Ljubljane je bila na Krimu v času Jugoslavije vojaška postojanka.

Dostop do nje je bil onemogočen, ko pa je jugoslovanska vojska odšla, je bila koča na vrhu spremenjena v planinsko kočo. Sprostito se je tudi gibanje na področju visokogorskih mejnih prehodov.

Ob prehodu v novo tisočletje je PZS postala članica Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS). PZS je leta 2001 s Francijem Ekarjem dobila novega predsednika, ki je na čelu zveze ostal do maja 2010, ko ga je zamenjal sedanji predsednik Bojan Rotovnik. PZS in društva danes upravljajo s 176 planinskimi kočami, zavetišči in bivaki z okoli 6.000 ležišči. Koče letno na mreži 1.661 planinskih poti v skupni dolžini prek 9.000 kilometrov obiše okoli 1,4 milijona obiskovalcev. Medtem ko je bil v obdobju najuspešnejšega delovanja PZS član že vsak dvajseti Slovenec, je bil zdaj imetnik članske izkaznice približno vsak petintrideseti Slovenec, saj članstvo šteje dobrih 57.000 posameznikov. Kljub temu pa PZS ostaja najbolj množična nevladna organizacija v državi. Če se je članstvo v zadnjem desetletju zmanjšalo, pa to ne velja za društva, katerih število se je povečalo na 278.

Prag novega desetletja je na kulturnem področju prinesel močno zeleni Slovenski planinski muzej, ki je svoja vrata odprl 7. avgusta 2010. ○

Način doživljanja gora je danes drugačen

Besedilo: Vladimir Habjan

Pogovor z nekdanjim predsednikom PZS Tomažem Banovcem

Tomaž Banovec je prevzel vodenje planinske organizacije pred več kot tremi desetletji (1979–1987). Kot je povedal v razgovoru, to ni bilo ravno enostavno po dolgoletnem vodenju prejšnjega predsednika, vsem dobro znanega dr. Mihe Potočnika (1965–1979). Takrat so se končali časi romantike in začela se je doba realizma. Pa vendar tistih časov ne moremo primerjati z današnjimi. Čeprav je vsebina podobna, stvari v času in prostoru niso popolnoma primerljive, je povedal sogovornik.

Banovec še vedno spremlja dogajanje na PZS, vendar pretežno preko posrednih virov, nekaj pa tudi s prijatelji: "Imamo neke vrste posebno obliko sestajanja in komunikacije, bojimo se 'zapiranja' gora in kršenja ustavne norme o svobodnem gibanju po odprti pokrajini, gozdovih in dostopnosti rek in obrežij. In zavzemamo se tudi za hojo – najbolj naravno, najlepšo in najcenejšo ter najbolj socialno obliko rekreacije," je povedal.

Kaj vam pomeni biti član PZS?

Vseživljenjsko prepričanje in nek način zasvojenosti ter priznanje

množici prostovoljcev od članov upravnih odborov do vodij odsekov in predvsem gospodarjev ter markacistov. Povezani v zvezo opravljajo ogromno infrastrukturno delo tudi za druge dejavnosti in za socialno povezanost preko gora, ki jih razumem tudi kot medij.

Ali bi lahko primerjali čase svojega vodenja PZS z današnjimi? Je to sploh primerljivo?

Stvari niso popolnoma primerljive v času in prostoru, vsebine pa so podobne. Imeli smo jugoslovanske, seveda bolj revne čase in zaprte

državne meje. Te smo odpirali že takrat na slovenski način, danes so odprte in še več bo odprtega. Spremenil se je način življenja, sedaj imamo avtomobile, način doživljanja gora je drugačen in pričakanja ljudi tudi. Celotna država več ne ve, kaj ljudje pričakujejo od nje. Tudi če izdelamo kako primerjavo, se okrog ukrepov na njeni osnovi ne razumemo.

Ob prevzemu funkcije predsednika PZS ste dejali, da so se končali časi romantike in vstopate v čase realizma. Po čem se najbolj

Pet tovornikov iz Radovne s konji na zasneženi Kredarici okrog leta 1960 (Slovenski planinski muzej)

Jeseniški
alpinisti pred
Bivakom II
leta 1965
(Slovenski
planinski muzej)

**spominjate svojega predsedovanja?
Kaj štejete za največje dosežke?**

Čas realizma je bil čas potrebnih strukturnih sprememb. Članstvo je bilo številčno veliko, gore smo nenormalno onesnaževali. Imeli smo množičnost pohodov, velike zahteve ter pričakovanja mladih (alpinisti) ter neurejene zadeve v zvezi z izgradnjo Triglavskega doma na Kredarici. Soočili smo se s problemi domov, ki so bili naenkrat preveliki in vseeno potrebni prenove. V do tedaj "naše" gore so vdiral žičničarstvo in dokaj neurejene poselitve. Imeli smo tudi konceptualne težave, primer triglavske žičnice.

**Znano, je da ste predlagali
hčerinsko družbo za publicistično
dejavnost PZS. V čem vidite
prednosti take organiziranosti?**

Ta predlog sem dal kot tedanji načelnik Planinske založbe. S prehodom na tržni način gospodarjenja so okrog nas ustanavljali razne nove založbe, ki so kot zasebne dobivale kredite, mi pa jih nismo mogli. Imeli smo odličen položaj na trgu planskih vodnikov in kart. Novi založniki so nam pobirali veliko idej in del trga, ki smo ga gradili dolga leta. Tudi prve moderne karte Julijcev smo narediti na PZS in Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo. Cilj je bil pokrivati vso gorsko pokrajino in posredno tudi

stroške Planinskega vestnika. Še pred mojim predsednikovanjem smo naredili prvi planski stenski koledar, ki je ekonomsko zelo uspel. Seveda so naši alpinisti takoj naredili svojega in zase, sedaj jih delajo skoraj vsi. Na nekem sestanku v Kranju so me obsodili, da nameravam skoraj okraštiti PZS. Pa sem sam odnehal. Vseeno so nekateri to naredili. Avto-moto zveza Slovenije ima kar dobro podjetje s koncesijo, Zveza društev upokojencev Slovenije, kjer sedaj tudi delujem, ima svoj hotel.

**V vašem času je bilo že vidno
zmanjševanje onesnaževanja
gora. Čemu to pripisujete? Je bila
vloga PZS pri tem bistvena?**

V PV so objavili moj članek o pohodu na Triglav. Štel sem celo cigaretno ogorko, vrečke in drugo. Stanje je bilo zelo slabo. Članek je imel dober odziv. Zadeve so se hitro popravljale. Še vedno štejem smeti in odpadke na poteh in jih je zanemarljivo malo, celo na gorah z množičnim obiskom. Potrebovali pa smo čas in vzgojo.

**V SPD/PZS je bilo pogosto čutiti
nestrpnost med planinci in alpinisti.
Kje vidite možnosti njihovega
sobivanja in sodelovanja?**

V predvojnem času se je zaradi konservativnosti SPD ustanovil TK Skala. Takoj po drugi vojni je bil alpinizem

dvignjen zelo visoko, planinstvo je bilo šport za množice, alpinizem pa njegov vrhunski del. Tudi prednosti so bile (dodatna prehranska karta), to se je podaljšalo še v leta, ko so se razvili drugi športi. Tedaj so članki, filmi, diapozitivi ter dobre gorske in alpinistične "predavane zgodbe" vlekli. Televizije še ni bilo. Po tem pa so prišli medijem priraznejši športi in veliko več jih je bilo. Pričakovanja vrhunskih športnikov v vsakem športu so praviloma večja od možnosti organizacije. Saj to vidimo pri nas, v naši bližini in ne samo tu. Še vedno ni končan spor o delitvi denarja v hokejskih ligah v ZDA.

Možnosti nesporazumov, napačnih pričakovanj in nujnega sobivanja se bodo vedno znova ponavljale. Mešanje naših, javnih in zasebnih virov pa že dolgo poteka. Bil sem večkrat tudi razočaran in blago okaran. Meceni in donatorji so mi kot predsedniku osebno očitali tudi kako posamično nevhvaležnost. Nekaj slabih predsedniških izkušenj z odpravami in delovanjem v tujini torej imam. Vsega pa ne povem. Veliko organizacijske energije smo porabili za materialno podporo takih aktivnosti, vse se je samo po sebi razumelo, včasih smo bili na robu prekrška ali kar v njem.

Nepalska šola je bila tudi tak nesporazum. Razdevšek, sekretar tedanjega ZAMTES-a, me je, potem ko sta bila

šola in tečaj za bodoče nepalske gorske vodnike končana, rekel: "Saj bodo Nepalci prevzeli osnovno šolanje, za to je bila šola zgrajena in prvi tečaji temu namenjeni." Nisem znal odgovoriti. Kot vidim, jim še vedno pomagamo. Kje sta njihova strokovna samostojnost in suverenost, marsikaj dogovorjenega se uresniči drugače.

Bili ste eden od pobudnikov družinskega udejstvovanja v gorah. Kako ste zadovoljni z razvojem tega danes?

Začelo se je preprosto. Mislim, da je pobudo dalo in uresničilo PD Postojna z zborom stotih družin na Nanosu. Bilo nas je veliko več, napolnili smo

ves travnik pred Vojkovim domom. V dokaj razseljeni Sloveniji je danes okrog 400.000 prebivalcev, ki so vsak teden ali dvakrat na teden v gorah in naravi. Če so razseljeni in bratje, sestre in starši živijo na raznih koncih in če so planinci, je bolje kot prirediti družinsko veselico pripraviti skupinska srečanja v naravi, narediti planinski pohod in se srečati kje na prostem.

V čem vidite smiselnost množičnosti v PZS?

Množičnost je bila včasih velik cilj, sedaj ni več tako nujna. V primerjavi s članstvom v drugih alpskih državah smo najbolj množični. Bistvena sta kakovost dela in poslanstvo, ki pa ga PZS priznavata domača in tuja prijateljska javnost. Množičnost lahko opredelimo s številko. Kaj, če bi hoteli vključiti še tistih 400.000 zaprišeženih hodcev v gore in naravo? Vsi ne potrebujejo organizacije, potrebujejo pa plansko infrastrukturo in varnost. Ti tudi ne potrebujejo vseh pravil, ki

si jih je včasih tudi po nepotrebnem organizacija zadala naša PZS. Marsikaj je določenega, na primer, kdo lahko kaj in koga vodi in kako odgovarja, pravilniki so za mnogo dejavnosti, potrdil in licenc tudi kar precej. Miha Potočnik je včasih rekel, da se ljudje znajdejo lahko sami, ne vsega predpisati.

Kaj menite, kolikšen pečat da nekemu obdobju posameznik kot predsednik?

Se z vsako menjavo vodstva menjajo tudi prednostne naloge organizacije?

Vloga vodje je lahko različna tudi glede na to, kako je strokovno in drugače rastle v organizaciji. Če je prišel na vodstveni položaj iz te strokovne organizacije in športa, praviloma veliko ve, ima svoje koncepte in cilje in včasih organizira svoje sodelavce v teh smereh. V PZS sem delal od leta 1959 (bruc) in počel veliko stvari do izvolitve za predsednika. Najpomembnejši prvi funkciji sta bili načelnik Mladinske komisije in organizacija takratnih medobčinskih odborov mladinskih odsekov. Pri tem sem spoznal čudovite vrstnike in sodelavce. Koncept koordinacije med društvi je prevzela kasneje vsa PZS. Tudi v drugih športih se dogajajo kar velike zadeve ob iskanju novih vodstev ali predsednikov. Včasih jih najdejo tudi izven dosejanega aktivnega članstva. Ni vedno dobro, lahko pa je tudi koristno. Za nova vodstva prav tako ni vedno dobro, če je vse predpisano, včasih je potrebna kakšna rezerva. Predpisi hitro blokirajo potrebne ali nepotrebne spremembe. Prednostne naloge so že največkrat postavljene, v glavnem gre za novo vsebinsko, strokovno, finančno in drugačno urejanje relacij s širšim okoljem.

Iz PZS sta se izločili GRZS in Zveza GV. Kakšno je vaše mnenje o tem? Ali obstaja bojazen, da bi se kdaj izločila še kakšna druga dejavnost, ki je zdaj v sklopu PZS?

Seveda lahko pričakujemo nova izločanja. Pred nami so spremembe v Evropski uniji, prosti trg storitev v 2014, vstop preostalih bivših republik v Unijo, odprava meja in uvajanje bolj tržnih oblik delovanja društev ter drugo. To bo spremenilo nekaj položajev naših planinskih strokovnih skupin, organiziranih v PZS, in tudi še koga v planinskem okolju. Zanimivo – vse omenjene izločitve so imele vsaj navidezno plemenit namen in predvsem ustrezno finančno ozadje ter razumljiv, včasih enostransko izražen interes. Gre za to, ali je take samostojne enote ustanovila PZS ali pa so odšle same.

Ustanoviteljske pravice se lahko tudi v taki enoti uredijo z njenim statutom, s čimer je določena soupravljalvska moč PZS. Če gre pri podjetjih, gre tudi tu. Misli ti je treba nekaj let naprej in razmisliti, kako je s koncesijami, licencami in podobnim v prihodnje.

Prostovoljstvo je temelj delovanja PZS.

Kje se po vašem mnenju to neha in je potreben profesionalni pristop?

Zakon o prostovoljstvu je še deloma nedorečen, vseeno pa na poseben način ureja tudi del našega planinskega posla. Jaz osebno sem bil vedno prostovoljec. V času mojega vodenja PZS smo od vsakega voljenega funkcionarja pričakovali vsaj 200 prostovoljskih ur letno. Bili pa so strašni fizični garači, vodje mladine in drugih vzgojnih oblik, a tudi misleci, strategji, analitiki ter vodje društev, ki so goreli za organizacijo. Po tem zakonu ne morejo biti prostovoljci. Počakajmo – mogoče bomo lahko nekoliko manj formalizirali vse, kar počnemo. Če pa se v državi tožimo za vsako stvar in za odškodnine, pa je seveda treba zavarovati in s tem "ohladiti" tudi del prostovoljstva.

Kje vidite PZS v prihodnosti?

Pričakujemo nekatere nove izzive, čeprav vseh starih še nismo rešili. Primeri: lastnina in posest domov, funkcionalno zemljišče, služnosti, davki na nepremičnine, dostopnost in prehodnost odprtega prostora, nov način obnašanja raznih pašnih, kmetijskih ter zemljiških skupnosti in upravljalcev zaščitnih območij ipd. Pomemben bo odnos do države in njenih institucij in tudi do drugih v širšem evropskem prostoru, kot je jugozahodni Balkan. Torej še vpliv priključitve preostalih jugoslovanskih republik in odpiranje njihovega gorskega prostora. Študij novih, s planinstvom povezanih storitev, tudi na pridobitni namen in način. Sprememba pogojev življenja po sedanjih reformah in prerazdelitvah, ki so napovedane. Slednje je povezano z globalizacijo (regionalizacijo v Uniji) in predvsem z demografskim prehodom. Gre za dolgoživost družbo in nov način dela vseh družbenih dejavnikov, torej tudi planinske organizacije. V prihodnje bomo prebivalci Slovenije v nekoliko težjem položaju, staramo se hitreje kot drugi v naši okolici. In za dobro zdravje seniorjev naj bi lahko tudi organizirano veliko hodili že v mladosti, temu naj bi dali še poseben pomen in dovolj zgodaj razvili navade in možnosti. To pa je znano poslanstvo naše organizacije. ◉

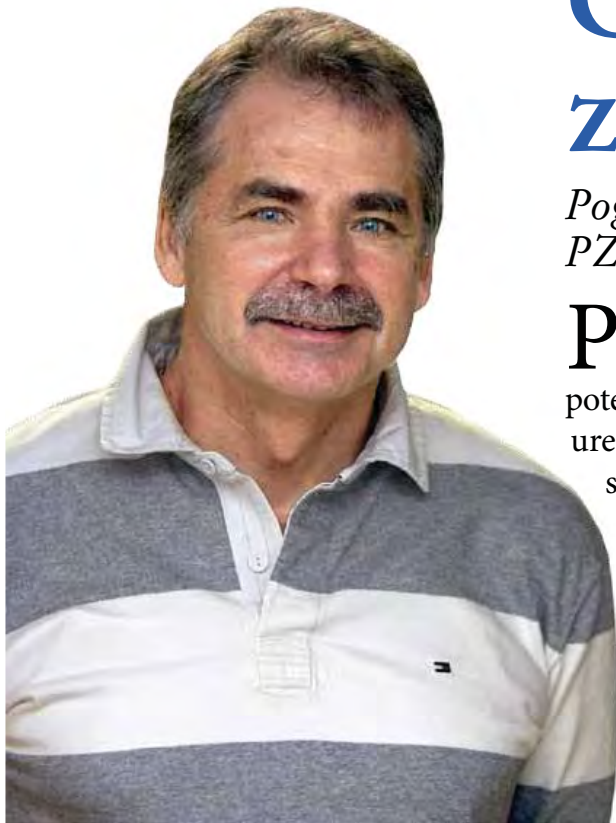

Foto: Vladimir Habjan

Gore Slovence združujejo

Besedilo: Vladimir Habjan

*Pogovor z nekdanjim predsednikom
PZS Andrejem Brvarjem*

Pogovor z Andrejem Brvarjem, predsednikom Planinske zveze med leti 1990 in 2001, ki je med drugim iz anonimnosti potegnil tudi mene in mi ponudil enkratno priložnost urednikovanja Planinskega vestnika, je bil navdušujoč, spodbuden in sproščen. Sogovornik namreč izžareva izredno poznavanje delovanja planinske organizacije, pa tudi širšega okolja, v katerem se tako kot druge organizacije nahaja PZS. Prav veselje je bilo poslušati človeka, ki se mnogih dogodkov pred več kot dvajsetimi leti še vedno spominja, kot bi se dogajali danes. Andrej Brvar s Planinske zveze v bistvu nikoli ni zares odšel, še vedno je aktiven, daje predloge, nasvete in pobude. Trenutno je predsednik Nadzornega odbora PZS.

Kaj vam pomeni biti član PZS?

V prvi vrsti mi pomeni pripadnost družini prijateljev in znancev, ki so nam gore nujno potrebne za preživljanje prostega časa. Obenem je članstvo v planinski organizaciji del mojega življenja. Ker sem v njej od mladih nog, je bilo planinsko društvo zame in za moje vrstnike svojevrstna enajsta šola pod mostom. V planinskih društvih in gorah smo se kalili, odraščali in izgrajevali v osebnosti. Zavaljo zavedanja ugleda, tradicije in dosežkov planinske organizacije mi članstvo predstavlja tudi zadovoljstvo, da sem član organizacije, ki ji ni para v Sloveniji.

Jože Dobnik je v knjigi Stoletje v gorah zapisal, da je 24. novembra 1989 ob menjavi predsednika PZS potekala dramatična skupščina PZS. Kaj je bilo takrat tako dramatičnega?

Obstoječa pravila niso dohajala novih razmer. V Statutu in Poslovniku smo imeli zapisano, da je predsednik izvoljen, če prejme absolutno večino glasov vseh delegatov. V pogojih, ko se na skupščinah PZS zbere ok. 60 % vseh glasov, je upoštevanje tega določila terjalo, da prisotni delegati podprejo kandidata z 90 % glasov za. Takrat smo se za predsedniško mesto potegovali trije kandidati z različnimi programi,

zato je bilo kljub več krogom tajnih glasovanj nemogoče dobiti absolutno večino. Nastali zaplet je postal še za odtonek bolj dramatičen, ko je nesporna planinska avtoriteta predlagala, da delegati kar tam z dvigom rok popravijo neživljenjsko statutarno določilo iz zahtevane večine vseh v večino prisotnih delegatov. Tako bi lahko takoj razglasili predsednika. Temu sem se uprl, dobili smo začasnega predsednika Jožeta Dobnika, vsem organom je bil podaljšan mandat. Skupščina PZS se je navkljub ponujeni bližnjici raje držala formalnih pravil igre. Tudi to je dokaz zrelosti in demokratičnosti planinske organizacije.

Kmalu za tem, 24. marca 1990, ste bili izvoljeni za novega, sedmega predsednika PZS. To so bili časi osamosvajanja Slovenije. Katere naloge so bile takrat prioritete?

V tistem času smo se praktično čez noč znašli v novih razmerah, ki so korenito posegle v življenje in delo posameznika in planinskih društev. Če je bil prej v ospredju kolektiv in njegovi interesi, so sedaj stopili v ospredje interesi in pravice posameznika. Najbolj smo nove razmere občutili v slabših pogojih za prostovoljno delo, oteženih materialnih pogojih in novih

zakonih, ki so praviloma poslabševali pogoje za delo. Zato smo si zadali cilj, da ne smemo izgubiti že pridobljenih pozicij v družbi, da bodo gore dostopne čim več ljudem in da bomo poskušali množičnosti vdihniti večjo kvaliteto.

V času vašega vodenja je PZS izstopila iz Planinske zveze Jugoslavije in bila sprejeta v UIAA. Kako je potekal ta proces, je bilo kaj zapletov?

Za članstvo smo zaprosili že marca leta 1991, ko je postajalo vse bolj očitno, da PZJ ovira mednarodno sodelovanje najrazvitejših planinskih organizacij. Konec septembra 1991 je bila v Budimpešti generalna skupščina UIAA in tam smo bili sprejeti kot prva športna organizacija iz Slovenije v mednarodno zvezo.

Česa se najbolj spominjate iz časov vodenja PZS? Kaj bi izpostavili kot poglobitve dosežke svojega predsednikovanja?

V enajstih letih se je nabralo veliko zadev, ki smo jih s sodelavci pripeljali do konca. Veliko zadovoljstvo mi je še danes, da sem bil poleg. Če pa bi moral izdvojiti nekaj takih projektov, so to ekološka sanacija planinskih koč, kjer nam je uspelo dobiti stik z novjšimi strokovnimi rešitvami v

svetu; mednarodna uveljavitev Planinske zveze; poleg članstva v UIAA smo leta 1997 gostili skupščino UIAA v Kranjski Gori, naši kadri so med vplivnejšimi v njenih organih, poleg tega smo bili med ustanovitelji delovne skupnosti planinskih zvez alpskih dežel Club Arc Alpin; povsem na novo smo postavili sistem izobraževanja prostovoljnih vodnikov; ustvarili smo pogoje, da so slovenski alpinisti najbolj zaznamovali desetletje v Himalaji, kar dokazujeta tudi dva podeljena zlata cepina; kot ena prvih športnih organizacij smo osvojili internet; zgradili smo učno središče v Bavšici.

Ali je bilo tudi kaj neuspehov? Ali bi kakšne stvari z današnje perspektive zastavili drugače?

Vsekakor so se nam zgodile stvari, katerih rezultat bi bil z drugačnim pristopom lahko tudi drugačen. Ena je drobljenje planinskih društev, ki smo mu priča še danes. Ob hkratnemu zmanjševanju članstva se je povečevalo število planinskih društev. Leta 1990 je imelo povprečno planinsko društvo blizu 600 članov, dvajset let kasneje le še dobrih 220. To pomeni, da so se društva kadrovske osiromašila in niso sposobna realizirati večjih projektov. In praksa pritrjuje tej ugotovitvi. Druga stvar, ki bi jo zastavil drugače, je uveljavljanje stališč. Predvsem pri uveljavljanju novih zadev smo se premalo pogovarjali, dogovarjali, usklajevali in prepričevali. Zgolj razprava o neki novi stvari na nekaj planinskih forumih ne zagotavlja, da bo to tudi zaživelo v praksi. Največkrat se zgodi prav obratno – da nasprotniki porinejo

dovolj palic med šprikle, da zaustavijo kolo. In tretje, čeprav jih je na spisku še nekaj, je preoblikovanje strokovne službe Planinske zveze do te mere, da bi imeli jasno začrtane meje med pristojnostmi in zadolžitvami prostovoljnih delavcev in profesionalcev.

PZS je bila že takrat trdno odločena, da ne bo ideološko vezana. Je to v praksi tudi vedno veljalo?

Sam imam do tega vprašanja zelo trdo stališče. Politične stranke v planinskih društvih in Planinski zvezi nimajo kaj iskati. Temu pritrjuje tudi slovenska zgodovina; doslej so stranke praviloma delile, gore pa združevale Slovence. Stranka znotraj društva je kot rak v zdravem telesu. Rakave celice imajo en sam cilj – da zavladajo nad zdravimi celicami in si jih podredijo. Zavržjo tega smo sprejeli stališče, da funkcionar planinskega društva ne more biti tudi funkcionar politične stranke. To bi nedvomno vodilo v navzkrižje interesov. Ni bilo lahko uveljaviti tega načela v praksi. Nedolgo nazaj je bila potrebna celo posebna skupščina PZS na to temo, da smo preverili in potrdili, da so politične stranke v planinski organizaciji nezaželene.

Še vedno ste aktivni v PZS. Bi lahko potegnili vzporednice med časom svojega vodenja PZS in današnjimi časi? Kaj je enako, kaj drugače?

Kar nekaj vprašanj predstavlja stalnico že nekaj desetletij (vloga meddruštvenih odborov; razmerja med gospodarji planinskih koč in obiskovalci; cene v planinskih kočah; članarina). Diskusije na planinskih

organih so ob teh vprašanjih že desetletja na moč podobne. Tu smo enaki. Tisto, kar je drugače, pa predstavlja dejstvo, da se danes gradi in izboljšuje učinkovitost organizacije tam, kjer smo mi končali. To me upravičeno navdaja z zadovoljstvom.

V čem vidite napredek zadnjih dveh let?

Da se je burja, ki je na začetku močno vlekla po organih Planinske zveze, polegla in umirila. Upam, da se je anticiklon ustalil za dalj časa.

Je Statut, sprejet leta 2012, dobra platforma za izvajanje potrebnih sprememb v organizaciji, prilagajanja času in sodobnemu razvoju?

Vsaka generacija prilagaja statut svojemu videnju vodenja in ustroja organizacije. Vsebinsko sodbo, ali je bilo nekaj prav ali ne, bodo prinesli čas in rezultati. Zame je pomembnejše, da je bil Statut na koncu sprejet praktično soglasno. To pomeni, da je strpna razprava premostila nekaj turbulentnih dogodkov. Še enkrat se je izkazalo, da premore organizacija dovolj modrih glav, da stopimo skupaj takrat, ko je nujno in potrebno za interes planinske organizacije.

Veliko ste se posvečali planinskim kočam. SPD jih je začelo graditi, da bi bile planincem v pomoč in zavetje. Danes se kažejo tudi drugačni trendi, po mnenju nekaterih so kočje izgubile ta pomen in pomenijo bolj sredstvo za pridobivanje prihodkov planinskim društvom. Kakšno je vaše mnenje o tem?

Nekdaj so bile planinske kočje nujne za kakršnekoli planinske aktivnosti.

Na Jančah so leta 1988 priredili 20. dan planincev. (Slovenski planinski muzej)

Izlet mladih planincev
leta 1981 na Krvavec
(Slovenski planinski
muzej)

Danes ni več tako. A planinske kočice so tu, so naša lastnina in moramo jim iskati in najti novo vlogo, da bodo prinašale planinskemu društvu tudi zadovoljstvo, ne zgolj težav in skrbi. Uspešno gospodarjenje s kočico terja sposobnega človeka. Nemalo konfliktov v planinskih društvih med gospodarskim odsekom in ostalimi dejavnostmi izvira iz dejstva, da na šalabajzerski način rešujemo povsem profesionalne zadeve v zvezi z upravljanjem kočice. In ne smemo še mimo znanega dejstva, da planinci s planinskimi kočicami ekonomsko testiramo lokacije v za mnoge nekoristnem svetu. Če se je katera od lokacij obnesla, jo je prevzela turistična industrija (Rogla, Krvavec, Zelenica, Vogel itd.). Nam praviloma ostajajo planinske kočice na ekonomsko neprofitnih lokacijah. To pomeni, da je potrebno veliko prostovoljnega dela in odrekovanja, da ohranjamo neko kočico pri življenju. Redke so izjeme, morda bi jih prešteli na prste obeh rok, da bi ostale dobičkonosne tudi po realnem obračunu amortizacije in prostovoljnega dela.

Zakaj problemom z lastništvom ni konca ne krajja?

Lastnina je od nekdaj delila ljudi. V devetdesetih letih smo se čez noč znašli v kapitalizmu in pojmov, kot sta denacionalizacija in privatizacija, nismo obvladali. Zato je bilo treba sprejeti kompromis. Sam sem odkrito zagovarjal stališče, da bi lastnina ostala

na PZS, saj bi bila bolje upravljana, društva pa so videla možnost pridobitve svoje lastnine. Vedeti je treba, da je bilo SPD zelo centralizirana ustanova, podružnice so imele omejeno pravico razpolaganja z imovino, po vzoru germanskih planinskih zvez, ki so še vedno takšne. Zaradi spleta okoliščin smo morali popustiti in PZS je ohranila le 10 % lastništva v kočah in premoženju, ostalo pa je bilo prepisano na društva. Naj ob tem spomnim, da je bilo po zaslugi dr. Mihe Potočnika planinsko premoženje po drugi vojni prepisano na PZS, sicer bi bile kočice nacionalizirane kot družbeno premoženje, kar pa bi upravljanje zelo otežilo.

Je vloga Nadzornega odbora samo preverjanje finančnega poslovanja ali jo jemljete tudi širše, na primer kot usmerjanje, dajanje priporočil?

Nadzorni odbor v ožjem pogledu bdi nad tem, ali vodstvo dela v skladu s sprejetimi predpisi in pravilniki. Kadar pa pri svojem delu naletimo na odprto vprašanje, nedorečene ali različno tolmačene zadeve, dajemo organom PZS pobudo, da o določenem vprašanju razpravljajo, se do njega opredelijo in dogovorjeno zapišejo v planinski pravni red.

Sodelovali ste pri pripravi Vodil PZS. Kaj je njihov namen in ali bi potrebovale posodobitev?

Prvotni namen je bil, da zberemo le stališča Upravnega odbora do

aktualnih vprašanj. Kaj kmalu se je pokazalo, da je to premalo. Sredi devetdesetih let je dozorela ideja, da planinska organizacija potrebuje razvojni dokument za novo tisočletje. Vodila so bila sprejeta leta 1999. In seveda si predstavljam, da to ne sme biti statičen dokument. Prilagajati se mora razvoju v družbi, novim trendom, tehnologijam. Razvojni dokument, kar naj bi vodila bila, se mora stalno preverjati, dopolnjevati in popravljati.

Kje ima PZS še rezerve, na katerih področjih bi lahko še kaj storili?

Da bi planinska organizacija uspešneje kapitalizirala znanje, ki ga je z leti razvila. Ni skrivnost, da so se znotraj planinske organizacije razvili projekti, ki omogočajo življenje nekaterim gospodarskim družbam. Na področju založništva in trekingov smo doslej uspešno pomagali razvijati tržišče, obiranje sadov pa prepuščamo drugim.

Si predstavljate, kakšna bo planinska organizacija prihodnosti?

Ne upam si napovedovati, kakšna bo, ker se ne čutim dovolj poklicanega za vedeževanje. Lažje rečem, kakšno si želim. Da bi ohranila povezanost z ljudmi; da bi usmerjala, povezovala in koordinirala vse aktivnosti, ki potekajo v gorah; da bi uspešno ustvarjala pogoje, da bi tisti, ki zmorejo in hočejo, bili del svetovnega alpinističnega oz. športnoplezalskega vrha. ●

Mozaik naprednega in modernega popotništva

Spomini na mandat 2001–2010

Besedilo: Franci Ekar

120-letnica SPD/PZS je veličasten in pomemben planinski jubilej, ki je izjemnega pomena za slovenski narod. Skozi stoletje je namreč trdno ohranjal slovensko razpoznavnost, zavest, domoljubje, ustvarjalnost in krepil planinski in narodov ugled v mednarodnem gorskem prostoru. V tem času smo postali razpoznavna, sodobna in napredna planinska organizacija ter avtoriteta. Zato mi je bilo v veselje in ponos predsedovati PZS v prvem desetletju novega, tretjega tisočletja.

Z velikim zanosom in spoštljivostjo smo v tem obdobju utrjevali tradicijo SPD, ki je vpisana v znak in prapor PZS. V tem času se je Slovenija utrdila v klubu evropskih planinskih društev in klubov, še posebej v državah alpskega loka oz. združenja CAA. V letu 2002 smo se soočili s poslanico Združenih narodov, ki je opominjala na kritične ugotovitve: onesnaževanje, neprijazno ogroženost in škodljivo izrabo gorskega sveta na vseh celinah. To je bila tudi temeljitev za rojstvo mednarodnega leta gora, v katero se je PZS vključila z vso strokovnostjo in vnemo. V izobraževalnih programih PZS se je uveljavil profil varuha gorske narave. Izgrajene so bile elektrifikacije v občutljivem gorskem okolju s ciljem popolne odprave naftnih derivatov (Vrata, Krma, Blegoš, Kriška gora, Dobrča idr.). Nadaljevale so se izgradnje novih čistilnih naprav (Komna, Vrata, Češka koča idr.). PZS je vzpostavila sodelovanje z Alpsko konvencijo, spodbudila podpis protokolov varovanja alpskega in naravnega okolja, okrepila sodelovanje s CIPRO in izdala ter sofinancirala dvojne letnih poročil o Alpah.

V tem obdobju je Slovenija sprejela zakona o planinskih poteh in o Triglavskem narodnem parku. Pri pripravah vsebin in pisanju zakonov je PZS aktivno sodelovala in bila tudi upoštevana. PZS je uspelo pridobiti

1,4 milijona evrov nepovratnih sredstev na ministrstvu za gospodarstvo, s katerimi smo izboljšali stanje v planinskih kočah. Z vstopom v Schengen je PZS pridobila pooblastila, da se v gorskem svetu na državnih mejah odstranijo vse table, ki so omejevale gibanje na gorskih prehodih, s tem pa so se razširila gorska območja. Izjemnega pomena za delovanje in razvoj PZS je bilo, da je lahko sodelovala v sistemskem financiranju usposabljanj strokovnih kadrov iz evropskih socialnih skladov.

Z veliko odločnostjo je PZS končno le uspelo po skorajda stoletju razpravljan in odločanju o lokaciji in izgradnji Slovenskega planinskega muzeja ta muzej zgraditi in ga leta 2010 tudi odpreti. PZS je v letu 2006 uspelo pridobiti in zagotoviti humanitarni status za GRS, po osamosvojitvi GRZS pa je ta status pridobila še PZS.

V času mojega mandata smo podpisali zgodovinsko pogodbo o sodelovanju med Nepalsko planinsko zvezo in PZS in na ta način ohranili gorsko šolo za nepalske gornike. V letu 2002 se je PZS včlanila v OKS, saj so gorski športi vse aktivnejši in številnejši. Kategorizacije športnikov, med katere sodijo tudi alpinisti plezalci, športni plezalci, turnosmučarski tekmovalci, dodeljuje ravno OKS. V OKS ima veliko priložnosti tudi planinska rekreacija – šport

za vse. V prizadevanjih, da bi ŠP, TTS, gorski teki in kolesarjenje postali uradna olimpijska disciplina, je članstvo v OKS skoraj nujno. V tem obdobju je PZS s potrditvijo Odbora za šport pri Vladi RS ustanovila novi panogi: turno tekmovalno smučanje in turno kolesarjenje.

V tem času smo veliko prizadevanj posvetili sodelovanju z zamejskimi planinskimi društvi, pa tudi z ostalimi zvezami in društvi po svetu. Veliko pozornosti smo namenili pomembnim jubilejem zaslužnih osebnosti slovenskega planinstva: dr. Henrika Tume, dr. Juliusa Kugyja, dr. Miha Potočnika, dr. Klementa Juga ... V tem obdobju smo morali posloviti od vrhunskih alpinistov, med drugim Pavleta Kozjeka in Tomaža Humarja, razveseljevale pa so nas športne plezalko Martina Čufar, Natalija Gros, Maja Vidmar in Mina Markovič, pa tudi prejemniki prestižnih priznanj zlati cepin, kar je priznanje slovenskemu alpinizmu.

Soočili smo se z nekaterimi naravnimi nesrečami v gorah in jih pomagali sanirati (porušenje kože na Doliču, skalno zasutje poti pod Toscem idr.). PZS je uspelo ohraniti brezplačne helikopterske polete Slovenske vojske za potrebe urejanja planinskih poti in ostale nepredvidene dogodke, tudi za potrebe TNP. Ko je bila podana odločitev MOP, da ukine meteorološko postajo na Kredarici, je PZS to odločitev uspelo preprečiti. V želji, da bi ustavili upadanje planinskega članstva, smo z aktivnimi apeli sprejeli odločitev, da se za te aktivnosti finančno podpre MDO, kar je praksa še danes. Prizadevanja za dokončno razčiščenje zemljiškoknjižne lastnine (Kamniška Bistrica, Tamar, Krma, Triglav ...) žal niso bila uspešna, je pa PZS v sodelovanju z društvi vendarle uspelo, da je ohranila lokacijo oskrbovalnega centra na Rudnem polju na Pokljuki (pogodbo je sopodpisal moj naslednik). V teh časih je seveda vrednost tolikšna, kolikor kapitala v materialni vrednosti in znanju imaš, in s tem si v okviru teh mej lahko kreiraš nadaljnji razvoj. Obdobje 2001–2010 je trdno zaznamovalo mozaik naprednega in modernega popotništva PZS. ○

Foto: Irena Musič Habjan